

Kluis van Moria

Nieuwsbrief – maart 2016

Eremieten of woestijnmensen kom je overal tegen. Ze blijken zich vooral te manifesteren op cruciale scharniermomenten in de geschiedenis. Wat is de relevantie van zo'n stil en verborgen biddend leven voor de huidige kerk en samenleving? We zoeken naar een antwoord bij de wortels van het christendom in de 3de tot 5de eeuw na Christus in de woestijnen van Egypte, Syrië en Palestina.

VERHALEN TEN LEVEN - De actualiteit van de woestijnvaders

Woestijnvaders en -moeders zijn van alle tijden en vooral in tijden van grote veranderingen – of het nu gaat om maatschappelijke kenteringen, zoals nieuwe multiculturele contexten, of wetenschappelijke revoluties, zoals deze die we kennen in de technologische en medische wereld – zijn ze van onschatbare waarde. Dat komt doordat grote veranderingen mensen verleiden om op het zichtbare te focussen. Want als er iets misgaat dan zullen we juist op het zichtbare plan moeten kunnen bewijzen dat we de zaak beheersen en vooralsnog ten goede willen keren.

Controle en transparantie – of het nu in de financiële sector is, of bij het dirigeren van de migratiestromen aan Europa's grenzen – zijn verre van onbelangrijk. Maar we mogen bij al die ijverzucht om weer een rimpelloos oppervlak te bekommen niet vergeten dat er ook een onzichtbare wereld is: een wereld die er ons voor behoedt onbesuisd of overmoedig te werk te gaan. Precies voor die onzichtbare wereld stonden en staan de woestijnmonniken model. Dat wil niet zeggen dat ze synoniem zijn voor perfectie, want daar maakten zelfs de grote patriarchen van de monastieke traditie geen aanspraak op. Spreuken als 'Een monnik ken je in zijn zonden' of 'Wat een monnik werkelijk is, zie je in de bekoring' bewijzen dat de echte spirituele leider slechts een weg wil aantonen waarlangs je, met vallen en opstaan, dat sublieme geschenk van een plekje in het Rijk Gods kunt verwerven, het plekje van de uitverkorene... die iedereen kan zijn.

Om de uiterlijke levensvorm, die ons moderne mensen doet glimlachen of doet huiveren vanwege de bizarre gestrengheden, ging het dus niet. En zolang we dat niet begrijpen, zullen we ook niet onderkennen dat de woestijnmonniken en hun spreuken hun actualiteitswaarde behielden. De wijsheid uit de woestijn kan echter wel degelijk het verschil maken bij verschuivingen in het spirituele landschap.

De juiste keuze op het juiste moment

In de Sacro Speco van Subiaco, de bakermat van Benedictus, prijken merkwaardig genoeg ook afbeeldingen van Franciscus van Assisi. Subiaco is de plek waar diverse

lijnen Franciscus met Benedictus verbinden. Want Subiaco (*sublacus*) betekent letterlijk: dat wat onder de waterspiegel blijft maar wel voor stroming en voortgang zorgt. Franciscus is in de benedictijnse wereld vreemd en vertrouwd tegelijk. Vreemd omdat hij rondzwierf en niet verknocht was aan de monnikscel. Vertrauwd omdat hij handelde vanuit de grondinspiratie

die ook Benedictus groot had gemaakt. *Discretio* is zo'n term die Benedictus en Franciscus gemeen hebben. Het woord heeft hier niet de betekenis die het sinds Ignatius van Loyola gekregen heeft, met name 'onderscheid des geestes' of 'gewetensonderzoek', maar eerder die van fijngevoeligheid. Beide heiligen leefden in historische kantelmomenten, moesten dus keuzes maken, en beide haalden hun inspiratie uit verzamelingen van spreuken van woestijnvaders, de eremieten uit Egypte, Syrië en Palestina, verteld in de vroegchristelijke tijd. Deze spreukenboeken zeggen niet wat je moet doen, maar ze leren je wel hoe je de rust en de lucide blik bewaart om te weten wat je moet doen in het licht van het einddoel – en dat doel is de liefde die alles in zich verenigt en heiligt.

Monos : vluchten om de eenheid

Heiliging – dat was het oogmerk van de woestijnvaders. Heilig worden betekent *monos* worden, een woord met een dubbele betekenis. *Monos* staat voor afzondering en eenzaamheid, maar dan zonder de negatieve connotaties die er vandaag in meeklinken. Mensen die het *monos* nastreven, zoeken een houvast dat niet afhankelijk is van wisselende omstandigheden. 'Zolang ik in de wirwar van opinies niet kan onderscheiden wat waar of onwaar is, wil ik vluchten naar een plek waar ik mezelf kan zijn.' Deze vlucht is geen doel op zich. En evenmin was het een gemakkelijksoplossing, zelfs niet in de tijd dat het nog gevaarlijk was om je christelijk geloof te belijden. De woestijn was de plek waar de wereld met zijn demonen en vastgeroeste gewoontes een des te groter bekoring bleek te zijn. Er was in de woestijn niet veel nodig om te hervallen in die zonden of aan instincten toe te geven. Een anachoreet is een vluchteling, een reitraitant die de deur achter zich sluit om in de binnenkamer iets te ontdekken dat waardevol is om ermee naar buiten te komen.

Het evangelie leek een antwoord te bieden op die vraag. In wezen is de evangelische boodschap vrij eenvoudig: nieuw leven bezit hij of zij die de naam van Christus aanneemt. Wie Christus aanwijst is gered. Zo simpel is dat. Christus is een woord dat Licht is, een woord dat je aanvaardt met kinderlijke eenvoud, met de mentaliteit van een mens die niet opgebroken ligt als de stukgeslagen en verspreide deeltjes van een mozaïek, maar een mens die – kort gezegd – één en ongedeeld is.

Dat is de tweede betekenis van de term *monos*. Vluchten uit versnippering is weer gaan wonen in jezelf, in die ongedeelde kern die ‘mens’ heet, mens uit één stuk, mens waarvan het ja *ja* is, en het neen *neen*, mens die in zijn geheel wordt aangesproken door een God die eveneens één is. De letterlijke betekenis van *monos* is overigens: één. Anachoreten zijn mensen die vluchten uit de wereld opdat ze weer zouden gezien worden als ongedeelde wezens, geheelden, heiligen.

Maar je moet er wel iets voor doen, om die eenheid, die innerlijke vrede te bekommen. De vaderspreuken waren juist *werkinstrumenten* voor het herstel van de eenheid. Is de eenheid bereikt, dan heb je geen instrumenten meer nodig. En heb je de eenheid nog niet bereikt – wat niet erg is: het gaat om een levenslang proces – dan moet je de instrumenten goed gebruiken.

Solidariteit beleefd in de eenzaamheid

De vaderspreuken klinken allemaal nuchter en naïef, maar nooit zonder een zweempje mysterie erin dat ontregelend werkt en dingen toont die je nooit eerder had gezien. Je mag natuurlijk akkoord gaan met het standpunt van een ander, maar als dat akkoord bij jou geen nieuwe ideeën opwekt, dan ben je nog geen stap vooruit op de innerlijke weg. “*Je moet in je vel huizen als je dicht bij de wereld wil zijn*”, zeiden woestijnvaders tot hun pupillen. “*De kluis leert je alles wat er te leren valt! Beter dan in de catechetenschool van Alexandrië.*”

Wat leer je dan in de beslotenheid? Dat alle gedachten die in je opkomen en die je door vrijwillige zwijgzaamheid of teruggetrokkenheid niet meer kunt ventileren langs gesprekken of onderdrukken met beuzelarijen – dat al die denkbeelden demonen kunnen zijn, wilde beesten die erop uit zijn je innerlijke rust, je geestelijke sterkte, aan stukken te scheuren. Het valt op dat Antonius alleen bekoringen kende als hij zijn drukbezochte kluis achter zich liet om moederziel alleen de tocht aan te vatten. Het waren bekoringen die hem deden beseffen dat hij eigenlijk nog niet woonde in zijn diepste ik, in die heilige cel die ziel heet. Vanaf dan begon de strijd om de door God gewilde eenheid terug te vinden.

Toch is het een misvatting te denken dat het een onmenselijke inspanning vergt om de last af te wentelen. Antonius was geen exorcist. Het kruis dat hij hoog boven

zich uithief, als borstwering tegen giraffen en olifanten met naakte vrouwen, betekende niet dat hij opereerde als een strenge verdelger van het kwaad. Met een kruis in de hand maak je een zegening, spreek je een benedictie uit, wat betekent: goed zeggen over iets. Het is goed als de mens zijn zwakheid kent. Dan pas verwacht hij de redding van de Allerhoogste en niet meer van de ascese.

Zich toevertrouwen aan Gods barmhartigheid – en alleen daaraan – het vormt de hoofdbezigheid van de monnik. Dat je alles te verwachten hebt van een God die geen zonden optelt, is een inzicht dat je opdoet wanneer je weet hoe zondig je wel bent! Een monnik is dus goed bezig als hij over zijn zonden weent. Rond deze *compunctio* draait het monastieke project. En als je dan anderen in dat inzicht laat delen, wordt het *compassio*, waarvoor Jezus toch ook op aarde kwam.

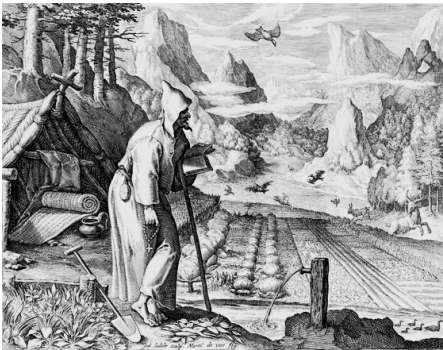
Vaderspreuken hadden dus vooral tot doel de gave van de *compunctio* en *compassio* aan te wakkeren. Maar oplossingen aanreiken, dat deden ze niet. Het is de hoorder die een besluit mag trekken. Anders gezegd, de spreuken vormen een bijzonder soort onderwijsmethode, niet op theorie maar op doorleefde ervaring gestoeld. En bovendien alleen doeltreffend als ze ergens aansluit bij de ervaring van diegene die zich wil laten helpen door de spreuk.

De praktijk : demonen, menselijke gedachten en engelen

'In de ervaring wordt de kennis verdiept, uitgekristalliseerd tot wijsheid.' zei ook Evagrius van Pontus. In zijn boek *Praktikos* geeft hij praktische wenken die dienen om blokkades op te heffen, zodat de juiste weg weer open ligt, een weg waarop het zuivere hart van de mens in alle rust de innerlijke pelgrimage kan voltooien. Maar je moet verstandig zijn, waarschuwde Evagrius. Begin niet zomaar blokkades op te heffen. Zie eerst dat je onderscheid kunt maken tussen de gedachten van de demonen (stoorzenders), de menselijke gedachten (al iets beter) en de gedachten die van engelen afkomstig zijn. Welke gedachte veroorzaakt innerlijke onrust en welke schenkt gevoelens van rust en vrede? De eerste is afkomstig van een demon, de tweede van een engel. Dat inzicht is al een grote stap naar heiligheid.

Het ideaal bestaat er natuurlijk in dat de mens alleen inblazingen van engelen geniet. Maar dat kan jammer genoeg niet. Precies omdat de mens zoveel inspanningen doet om slechte gedachten af te weren, wordt hij erdoor geobsedeerd. Blijf rustig en observeer de slechte gedachte, zei Evagrius. Probeer zijn strategie te achterhalen. Hoe legt hij het aan boord om mijn rust af te pakken? In welk hoekje trekt hij zich terug als hij een overwinning boekt? Een mens hoeft zich niet te vereenzelvigen met een demon of een slechte gedachte. Zet de demon buiten jezelf. Je *hebt* een probleem, maar je *bent* het probleem niet. Behoud in jezelf een plek van vrede, ook al staat die duivel nog altijd klaar om aan te vallen. Alleen als je je kunt terugtrekken in de stilte, zul je goede strategieën en technieken ontwikkelen. Omdat het rijk van de diabolos verdeeld is, kun je bijvoorbeeld rustig vanop je plek zitten toekijken hoe de demon van de luiheid slaags geraakt met de demon van de eerzucht. Met luiheid haalt niemand eer. En wie onrechtmatige lof te beurt valt, haast zich om die ook effectief te verdienen: de schaamte die de kop opsteekt als je door de mand valt, is immers nooit te verkiezen boven de onvrede die je voelt in uren van ledigheid.

Omdat er verschillende demonen zijn, moet je uit een arsenaal van technieken putten. Zo werd een broeder die door de moedeloosheid overmand werd bij het zien van een groot stuk land vol onkruid, aangemaand om er dan toch minstens voor te zorgen dat zijn slaapplaats in open lucht zo comfortabel mogelijk werd ingericht door die plek eerst te wieden en schoon te maken. Doordat die broeder

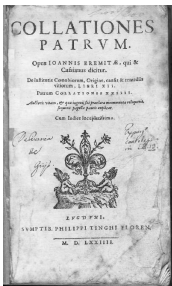
telkens op een andere plek de roes der moedelozen ging uitslapen was het gebied op de kortste keren vrij van alle onkruid. Evagrius bedacht er een stelregel bij: de demon laat zich om de tuin leiden door diegene die hem schijnbaar involgt maar tezelfdertijd zijn eigen lichaam gehoorzaamt. Zou daar geen remedie in schuilen voor wie lijdt aan een burn-out? Burn-out kenden de woestijnvaders ook. Maar zij noemden het acedia.

Een levende traditie

Al deze vaderspreuken hebben geen universeel karakter. Ze zijn niet toepasbaar op gelijk wie. We moeten ze beschouwen als exempels die alleen betrekking hebben op concrete situaties en concrete personen. De antwoorden van de abba zinspelen op bepaalde neigingen en hebberlijkheden van de vraagsteller. Deze te kennen en zijn antwoord erop af te stemmen, is de gave van de godsman.

Het mag ook niet verbazen dat sommige woestijnvaders geen antwoord gaven als hen een vraag werd gesteld. Dat gebeurde als zij de vraagsteller niet kenden, of als ze vermoedden te doen te hebben met iemand die interessante spreuken wilde verzamelen, om ze dan in zijn kluis op te schrijven en te boek te stellen in een verkoopbaar spreukenalbum. Eigenlijk had het spreukenalbum van het *Gerontikon* niet mogen bestaan. Want het verhindert ons om zelf vader of moeder te zijn voor de mensen uit onze omgeving. We hadden de traditie levend moeten houden en ons niet tevreden stellen met het doorgeven van oude woorden.

Hoe doen we dat, traditie levend maken? Het begint met te beseffen monnik te zijn. Niet monnik te moeten worden. Je bent het! Je bent zo gemaakt, als mens uit één stuk, als mens waarop een oerzegen rust. Ga zo op weg. Zet innerlijke stappen. Maak aanspraak op het recht van de verbeelding omtrent het einddoel van de reis. Verbeelding is iets dat fluctueert naargelang we levenservaringen opdoen. Het is heel persoonlijk, en altijd voorlopig. Bijgevolg is er ook geen algemene blauwdruk voor die innerlijke weg.

Cassianus zegt in zijn boek *Collationes* dat de mens die een spirituele weg bewandelt een einddoel (*telos*) heeft en dat hij, om dat einddoel te bereiken, telkens weer een nieuw ‘werkdoel’ of ‘tussendoel’ (*skopos*) zal moeten kiezen en verwezenlijken. *Telos* en *skopos*, einddoel en tussendoel, liggen echter niet zonder meer in elkaars verlengde. Het volstaat dus niet de verschillende *skopoi* na te streven om automatisch bij de *telos* uit te komen. Het einddoel bevindt zich immers niet alleen aan ‘t einde van de weg. Het is als ontmoetingsmoment ook gedurig aanwezig. Het is zoiets als het onzichtbare midden van de weg. Het is het mysterieuze centrum van onze motivatie, de Stem die vanuit onze diepste kern een lokroep uitzendt, in het begin, halverwege en aan het eind van de reis.

Onze werkelijke oriëntatie ligt in het onzichtbare middelpunt waar alle krachten naartoe vlieden, maar wat een buitenstaander niet ziet. Het staat garant voor het behoud van het precaire evenwicht van begin tot einde, omdat het buiten het vlak van de manipulatie ligt. Het is het punt van de waarheid waarmee we ooit eens hopen samen te vallen, maar waarmee we nu al ontmoetingen kunnen, zelfs *moeten* hebben. Want dit centrum ligt ‘in de pit van onze ziel’, op de plek die vrij moet zijn van al onze ‘ikjes’ die druk bezig zijn met van alles en nog wat. Dat centrum heeft een naam: Christus. Die is stil aanwezig. Maar Hij leeft. En doet leven. Zonder Hem is de woestijn een hel. En het doel een zinsbegoocheling. Maar welke concrete stappen je moet zetten naar Hem toe, dat moet *jij* weten. En niemand anders kan het in jouw plaats weten. Maak *jij* maar de juiste keuze op het juiste moment!

Zijn verhaal gaat verder

Kluis van Moria nodigt u uit op haar jaarlijkse dankviering op **zondag 29 mei 2016 om 17 uur.**

We zijn te gast in de kerk van het **Heilig Kruis** (Kartuizers), Renaat Veremansplein in **Lier**.

Na de viering is er gelegenheid om elkaar te ontmoeten bij een drankje. Ook de kluisproducten zullen verkrijgbaar zijn.

Iedereen is van harte welkom!

Wij informeren u...

Wie de laatste maanden langs het Sassenhout reed, heeft het misschien al gemerkt : de oude boerderij en de kapel liggen er donker en stil bij. Inderdaad, sinds het najaar van 2015 heeft de congregatie Broeders van Liefde de site verlaten en de kloostergebouwen overgedragen aan de zorginstelling.

U wil Kluis van Moria steunen ?

Financiële steun in dank aanvaard op rekeningnr : BE87 7785 9780 5294 van de vzw Kluis van Moria.

Een kaarsen- en kaartenverkoop organiseren in uw parochie of geloofsgemeenschap? Meer info op onze website.

Nieuwsbrief voortaan per e-mail ontvangen? Zo besparen we op verzendkosten.

Contact : Kluis van Moria vzw, Sassenhout 41, 2290 Vorselaar - 014 21 82 42
Email: kluisvanmoria@skynet.be *Website* : www.kluisvanmoria.be

Pasen 2016

Paaspakket 1 : 9,00 €* 	Paaspakket 2 : 15,00 €* 	Paaspakket 3 : 24,00 €*
1 paaskaarsje 7x10cm	1 paaskaarsje 7x10cm 5 paaseitjes	1 paaskaarsje 7x10cm 5 paaseitjes 1 paasei middelgroot 1 paasei groot
		

Lente 2016

Communiepakket 1 : 15,00 €* 	Communiepakket 2 : 20,00 €* 	Communiepakket 3 : 25,00 €*
1 boekje met minipot-loodje en 5 kaartjes 1 setje kaarsjes 'Bedankt'	1 boekje met minipot-loodje en 5 kaartjes 1 bloemenkaarsje 4x10cm 1 tricolore kaars 7x20cm	1 boekje met minipot-loodje en 5 kaartjes 1 bloemenkaarsje 4x10cm 1 tricolore kaars 7x20cm 1 setje kaarsjes 'Bedankt'
		

* Prijzen inclusief verzendkosten

Hoe bestellen?

Schrijf het bedrag over op rekeningnummer BE87 7785 9780 5294 van de vzw Kluis van Moria met als mededeling het nummer van het gewenste pakket vóór 20 maart. Na ontvangst van uw betaling wordt uw pakket verzonden. Leveringsadres = adres rekening opdrachtgever.

Kluis van Moria vzw, Sassenhout 41 - 2290 Vorselaar, Ond.nr.0872.447.296